

L I E T U V I Ų A U S T R A L I J O S L I T H U A N I A N F O R T N I G H T L Y

DVISAVAITINIS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS ■ LITHUANIAN FORTNIGHTLY
Registered at the GPO, Adelaide, for transmission by post as a periodical.

IV metai

Adelaide, 1951 m. spalio 29 d.

Nr. 22(82)

Prabilo Egipto stinksas

Vos tik anglus išmetė iš Persijos kaip štai nauji sunkumai — Egiptas, padrasintas Persijos pasisekimu, nutarė taip pat išprašyti anglus iš Suezio kanalo zonos, o taip pat prisijungti Nylo aukštupy išsidėsciusį Sudaną, kuris šiuo metu valdomas bendrai anglių ir egiptiečių. Prieita prie aštrių konfliktų ir kol kas sunku pasakyti, kuo visas tas konfliktas baigsis.

Tačiau pirm, negu kalbėti apie patį konfliktą, susipažinkime su to konflikto objektais.

S u e z o kanalas jungia Viduržemio jūrą su Raudonąja. Prasideda jis prie Port Saído, o baigiasi prie Port Suez, kuris yra prie to pat vardo Raudonosios jūros įlankos. Jo ilgis 160 km, eina per 5 ežerus; laivai vidutiniškai perplaukia per 16 valandų. Kanalas iškastas 1859-1869 metų laikotarpyje, vadovaujant prancūzui inžinieriui de Lesseps. Jo iškastimas tuo laiku kainavo 17 milijonų svarų sterlingų. Kanalas yra 135 metrų pločio, laivų gremzlė iki 10 metrų.

Kanalo ūkiška reikšmė aiškėja iš laivų bendro netto tonažo, perplaukusio kanalą:

1870 m.	436 tūkst. tonų
1900 m.	9.738 tūkst. tonų
1937 m.	36.491 tūkst. tonų
1946 m.	32.732 tūkst. tonų

Pusė viso tonažo tenka britų laivams.

Suezio kanalo bendrovė turi 32 direktorius, kurių 21 prancūzai; 10 anglai ir 1 olandas. Nuo 1875 metų anglai turi 7/16 visų akcijų, taigi, yra faktiniai kanalo šeimininkai. Pagal 1936 metų sutartį,

kurios galiojimas baigiasi 1956 metais, britai turi teisę kanalo zonoje laikyti savo kariuomenę.

S u d a n a s yra į pietus nuo Egipto, Nylo upės aukštupyje. Jo plotas yra 967.500 kv. mylių. Gyventojų skaičius 1947 metais siekė 7.547.200. Klimatas tropikinis, daug dykumų. Kritulių kiekis menkas. Šiaurinėje srityje per metus iškrinta vos 150 mm lietaus ir dar mažiau, einant į pietus kritulių kiekis didėja ir pietiniame Sudane iškrinta net iki 2000 mm.

Nylo upės slėnyje kultivuojama dirbtinis drėkinimas, naudojant Nylo upės vandenį.

Ūkiška Sudano reikšmė matyti iš šių skaičių:

1945 metais Sudanas importavo viso už £ 10 milijonų, iš kurių iš Anglijos už 1,3 mil., Egipto 1,7 milijono, Indijos 2,8 mil. Svarbiausios importo prekės yra medvilnės audiniai (už 3,2 mil.), kava (1 mil.), cukrus (0,5 mil.) ir mašinos bei kiti geležies dirbiniai (0,5 mil.).

Eksportavo Sudanas 1945 met. už £ 10,7 mil. (palygink: Australija su tiek pat gyventojų vien tikvilnos eksportuoja daugiau kaip už £ 600 milijonų!). Iš jų į Britaniją už 4,5 mil., Egiptą 2,4 mil. Svarbiausios eksporto prekės: medvilnės pluoštas už 6,5 mil., medvilnės sėklos už 0,82 mil.

Pagal 1899'ir 1936 metų sutartis Sudanas administruojamas bendrai anglių ir egiptiečių. Vyriausybės prysakyje stovi generalinis gubernatorius, kuriuo yra anglas, paskirtas Egipto karaliaus rekomenduojant Anglijos vyriaus-

sybei. Generalinis gubernatorius turi patariamąją tarybą, kurioje 50% narių yra sudaniečiai, tačiau praktiškai tikrasis šeimininkas yra gubernatorius.

Šalia kelių tūkstančių sudaniečių kariuomenės nedideli daliniai taip pat yra britų ir egiptiečių.

K o n f l i k t a s tarp Anglijos ir Egipto kilo tuoj po to, kai paskutiniai britai apleido Persiją, gi Saugumo Taryboje Britanija taip pat nieko nelaimėjo. Šių faktų padrasinta, Egipto vyriausybė nutarė vienašališkai nutraukti 1936 metų sutartį, paprašyti anglus apleisti Suezio kanalo zoną ir prisijungti Sudaną, paskelbiant dabartinį Egipto karalių ir Sudano valdovu. Ryšy su šiuo vyriausybės sprendimu kilo visuose didesniuose krašto centruose didelės demonstracijos prieš anglus, kurių metu neišvengta ir konfliktų, ko pasekoje yra užmuštų ir sužeistų. Visi britų piliečiai pasitraukė į jų kariuomenės kontroliuojamas sritis.

Konfliktas dar labiau paastrėjo, kai Egipto parlamentas patvirtino vyriausybės sprendimą nutraukti sutartį.

Tačiau Egipto vyriausybė, pėmusi pavyzdžiu Persijos pasisekimą, atrodo, ne viską realiai įvertino. Kitas reikalas Persijos nafta ir visai kitas reikalas Suezio kanalas — Britų imperijos gyvybinė artija jos ryšiuose su sąjunginėmis tautomis. Gal net dar daugiau. Suezio kanalas turi tarptautinės reikšmės, pagaliau, ir iškastat ne egiptiečių, nors ir per jų teritoriją.

Dr. V. Kudirkos "Virsininkai" Adelaidėje

MUSŲ BENDRADARBIO PASIKALBĖJIMAS SU ADELAIDĖS TEATRO-STUDIJOS REŽISORIUM P-nu J. GUČIUM.

Pamatęs šiame laikraštyje skelbimą, kad lapkričio 3 ir 10 dienomis Adelaidės Teatras-Studija stato V. Kudirkos "Virsininkus", panorau ką nors apie šią Studiją išgirsti iš paties režisoriaus p-no Gučiaus ir perduoti skaitančiajai visuomenei. Todėl vieną sekmdienį po pamaldų šventoriaus pakraštyje užkalbinau:

— Atleiskite, p. Režisoriau, kad trukdau netinkamu laiku ir netinkamoje vietoje. Jei neskubate pietauti, gal galėtumėte nors trumpai papasakoti "Australijos Lietuvio" skaitytojams apie Adelaidės Lietuvių Teatro-Studijos šių dienų rūpesčius ir laimėjimus.

— Numanau, ko Tamsta, žurnalistu smalsumo vedinas, nori, nors ir labai kukliai kreipiesi, — pradėjo pasikalbėjimą p. Gučius. — Dėkoju už prisiminimą. O kadangi laikas brangus, tai pasišne-

kėsime čia prie šventoriaus sienos.

Skęstu ne kasdieniniuose rūpesčiuose. Ir ne aš vienas. Mūsų administracijos vadovas p. Kanas taip pat galvą susiėmęs laksto, nors šiaip jau labai distinguė. Panašiai ir kiti. Šio pastatymo dailininkas p. A. Rūkštelė, užpultas dar kitų reikalų ("Karunkas" spalio 28-tos procesijai piešia), vi siškai suvargo. Nuolatinis T.-S. dailininkas p. L. Žygas irgi šaukia, ar turįs jis teisės bent savaitę per metus ramiai apie meno problemas pagalvoti. Tik dail. p. Borjeras, supratęs, kad čia vertingiausia dailė — foto, ramus, kaip visada, talkon atėjo. Blogiau su rež. pad. p. Taparauku. Jam ir teatro ir krepšinio vargai. Negali atsiversiti: su sportininkais ar su artistais. Nuosirdžiai pagalbon atėjo bilietus platinti p. Pūkelis,

o p. Lelys — uniformų siūti, metęs visus kitus savo darbus į šalį. O ką jau kalbėti apie teatro pagrindą — artistus. Jie nelyginant ant zarijų stovėty: buti ar nebūti.

Be to, sia proga, tegu bus leista nuosirdžiai padėkoti kun. Dr. P. Jatuliui, kad leidžia nemokamai naudotis baznyčios sate mūsų paruošiamiesiems darbams.

Bet atsiprasau. Įsismaginau ir užbėgau už akių. Esu truputį keistai nusiteikęs. Mat, būsimo satyrinio spektaklio nuotaika veikia.

— Kokia buvo darbo pradžia su Adelaidės teatralais?

— Žinoma, viskas prasideda istorija. Kada žmogų veik pusšimtinė našta slegia, o ir fabriko veržlių sukinėjimas nėra jau taip lengvas, gal sveikiau būtų laisvą laiką poilsiui skirti, bet, matyt, ir man, kaip daugeliui kitų, — taip

JAV-bių vyriausybė, ieškodama išeities iš konflikto ir nenorėdama gal išleisti iš anglosaksų kontrolės tokį svarbų strateginį ir ūkišką punktą, bendrai su Anglija, Prancūzija ir Turkija pasiūlė Egipto vyriausybei įeiti į Vidurinių Rytų kolektyvinės gynybos organizaciją lygiomis teisėmis su kitais partneriais. Tuo atveju britų kariuomenė pasitrauktų iš Suezos kanalo zonos, o Egipto kariuomenė, bendroje vadovybėje, galėtų saugoti kanalą.

Šis pasiūlymas Egipto vyriausybės buvo atmetas, ir konfliktas gilėja toliau.

Anglų užs. reikalų ministeris pareiškė, kad anglai visai nemano iš Suezos kanalo zonos trauktis, o Sudano taip pat nemano perduoti Egiptui. Šiems žodžiams patvirtinti į Suezos kanalo zoną tuoj pat pasiuntė kariuomenės, laivyno ir aviacijos sustiprinimus. Anglų kariuomenė jau užėmė visus tiltus per Suezos kanalą, perėmė savo kontrolėn kelius, išplėtė savo įtaką per 15 mylių abipus kanalo, perėmė kontrolę miestuose, esančiuose kanalo srityje. Vis daugiau

ir daugiau kariuomenės siunčiama į Artimuosius Rytus. Kol kas rimtesnių susidūrimų su Egipto kariuomene dar neįvyko, bet tai gali įvykti kiekvienu metu.

Egipto vyriausybė savo ruožtu pareiškė, kad ji vesianti kovą prieš anglus, neatsižvelgdama į tai, kokių aukų ta kova pareikalaus. Visi darbininkai, dirbę anglų žinioje, atšaukti.

Neprasminga būtų spėlioti, kuria linkme šis konfliktas vystysis. Anglija, kaip atrodo, turi visišką JAV-bių pritarimą savo laikysenai. Anglų poziciją šiame reikale, atrodo, tiksliausiai bus išreiškęs "Observer" laikraštis, kuris spalio 21 dienos vedamajame sako:

"Britanija negali užleisti Suezos kanalo nei iki 1956 metų nei vėliau, jeigu ji nenori padaryti galą Britų Commonwealth'ui.

Jeigu grėsia karas — o mūsų santykiai su Egiptu greitai gali nesiskirti nuo karo stovio — turi būti kiekvienam aiškūs ir suprantami šiuo reikalu motyvai ir reikalavimai.

Teisėtų argumentų nepakanka

paremti mus nemalonaus konflikto atveju, kuris mūs laukia.

Suezos kanalas yra gyvybinė Commonwealtho arterija. Ja eina tiesioginis susisiekimas tarp mūsų sąjungininkų Australijoje, N. Zelandijoje, Indijoje, Pakistane, Cei lone, Malajuose, Britų Rytų Indijoje ir Rytų Afrikoje.

Commonwealtho vienybės išlikymas priklauso nuo fakto, kad Britanija gali netrukdomai naudotis Suezos kanalu taikos metu, o taip pat apginti jį nuo visų užpuolimų karo atveju.

Dabar atrodo, kad nepavyko pasiekti susitarimo ir šį konfliktą turės išspręsti jėga.

Mes neturime manyti, kad konfliktas bus lengvas. Jeigu egiptiečiai kovos, tai jų metodas bus terorizmas ir partizaninis karas, kuris jau du kartu mus nugalėjo — Airijoje ir Palestinoje", baigia laikraštis.

Egipto sfinksas, ilgas šimtmečius tylėjęs, pagaliau prabilo. Už jo pečių stovi visas musulmoniškas pasaulis, taip pat Azijos tautos, pasiryžusios išsilaisvinti iš nemalonios baltųjų globos.

jau lemta nesugebėti veikti nieko nedirbant. Taigi, kada vieną kovą mėnesio vakarą (su žmona tik neseniai iš Europos buvome atvykę) apsilankė p. Kanas ir Adelaidės Lietuvių Teatro Mylėtojų grupės vardu pakvietė talkon — neismaniau atsisakyti. Ir ar galėjau, kada visa cilė tokių pat "workerių" yra pasišovę tarnauti Melpomenai, o ne Mamonai. Be to, jie jau buvo net du veikalus pastatę, vadinas, padarę gražių pradžių. Turiu pastebėti, kad kai pasisnime visi arčiau, pasirodė, kad ne vienas jų ne tik kupini noro "vaidinti", bet ir gali vaidinti. Ėmėmės darbo. Ne veikalą repetuoti, bet tam tikrą praktikinį ir teoretinį vaidybos sistemos studijų, kurios būtinos ir naudingos scenos žmogui. Tuo pačiu norėjome, kad tas jau daugiau sisteminis darbas apibendrintų, suvienodintų paskirų kolektyvo narių vaidybos meno supratimą ir vertinimą. Ir man buvo be galo džiugu, kad tokiai darbo sistemai veik visi noriai, o katrie net entuziasingai pasidavė. Tokiu keliu eidami ir pasivadiname, tuo tarpu, Teatru-Studija, o kadangi meno studijoms galo negali būti, tai tas pavadinimas gal ir ilgam pasiliks. Vėliau, lygiagrečiai pradėjome ruošti veikalą. Beje, tenka pastebėti, kad man vienam taip plačią teatro darbo stritį apimti yra gana sunku, bet tikimės

ateity susilaukti daugiau talkininkų. Tatai itin svarbu, nes kolektyve netrūksta noro ir pasiryžimo išaugti į sąmoningus vaidybos meno kūrėjus.

— Gal žodelį-kitą apie statomą V. Kudirkos veikalą "Viršinininkus"?

— Taigi, kaip minėjau, pradėjome ir veikalą repetuoti. Satyrinį, sekant Dr. V. Kudirkos "Viršinininkus", nes manome, kad caro laikų okupacija yra labai charakteringa ir nūdienai rusų okupacijai. Gal tik kiek pasikeitė formos ir metodai, kuriais siekiama išnaikinti Lietuvoj lietuvių. Tikimės, kad toks pasirinkimas ras platesnį pritarimą, o jaunajai kartai gal bus proga pažinti, kokie pareigūnai lėmė kad ir 19-to šimtme. gale lietuvių būtų. Žinoma, V. Kudirkos satyrą reikėjo paversti scenai: sutelkti, parodyti, suteikti vientisumo pažymį, kad tuo būdu, bojan bent pagrindinių dramaturgijos dėsnių, epinis veikalas įgautų būtiną sceningumo pobūdį. Bet, atleiskite, kiek tai liečia būsimąjį spektaklį, esu linkęs mažiausiai kalbėti. Mat, norisi, kad visi lietuviai ateitų, pamatytų ir ... įvertintų. Ar tas įvertinimas bus teigiamas ar neigiamas — kitas reikalas, bet mes, kiekvienu atveju, padarėme, ką galėsim. Tai "vargo teatras", kaip kad turime "vargo mokyklas", bet visgi teatras. Pasa-

tymas atseis apie 100 svarų, kuriuos tuo tarpu jau yra padengę kolektyvo nariai. Nebus užtektinai pajamų — pakelsime nuostolius. Juk mes dar uždirbame fabrikuose po 10 svarų savaitėje. Ir tatai pačios būtiniausios išlaidos. Net padoresnės salės nedrįstame išsinuomoti, nes kainuoja apie 40 svarų už vakarą. Gi pigesnėse scenos įrengimai tiek menki ir primityvūs, jog vaidinti neįmanoma nepapildžius savo įrengimais. O kiekvieną būtiną menkniekį reikia pirkti. Pav., scenos apšvietimui pačius būtiniausius įtaisymus ruošia kol. narys p. Trinka savo kaštu. Kiek įdėjo? Nesako. Girdi, kada teatras bus turtingesnis — skaičiuosime. Tik man rodo, kad pinigų atgauti viltis menka.

Tamstos pastaba, kad lietuviškoji visuomenė gausiai parems savąjį teatrą, tiksli. Dėsime viltis ne tik į norinčius vaidinti, bet ir į norinčius vaidinimus žiūrėti.

Žodžiu, geriau ar blogiau, bet lapkričio 3 ir 10 dienomis vaidinsime "Viršinininkus" ir būsime laimingi, jei į spektaklius atsilankiusieji ras meninio pasigėrėjimo.

Paspaudęs dešinę ir padėkojęs už įdomias informacijas pasišalinau, nes mačiau, kad nekantraudami jau laukė jo artistai.

V. Čepiauskas

NAUJAUSIOS ŽINIOS IS LIETUVOS

ELTOS bendradarbiui teko susitikti ir išsiskirti su visa eile ką tik atvykusių iš Lietuvos asmenų, kurie po didelių vargų ir pavojų pasiekė Vak. Europą. Jų pasakojimai dar dvelkia pavėrgtosios Tėvynės vėju, jų akyse dar tebespindi kryžiuojamos mūsų tautos kančia ir besąlyginis ryžtas iškovoti Lietuvai laisvę. Šiame ekstra ELTOS BIULETENIO numeryje ir duodame jiems žodį.

Be to, šiais iš pirmųjų lūpų pranešimais šiuo patikslinamos ankstesniuose ELTOS biuleteniuose paskelbti duomenys apie padėtį Lietuvoje. (Elta.)

Šios žinios bus skelbiamos per keletą AL numerių. — Redakcija.

1. AR GIRDIMAS LIETUVOJE "AMERIKOS BALSAS"?

Taip, "A. B." Lietuvoje girdimas, tik tas girdimumas nėra geriausias, o kartais visai blogas, —

sako žmogus, pats ne kartą klausęs. — Labai smarkiai trukdo, kartais negalime išgirsti net ištisu žodžių. Labai jį smarkiai trukdo Rusijoj, bet ir Lietuvoje jis ne taip gerai girdėti, kaip to žmonės norėtų. Jo klausosi paprastai miestuose. Kaimai negali klausytis, nes neturi radijo aparatų ir elektros. Tačiau žmonės jo labai klausosi, nors dėl to ir smarkiai rizikuoja. Visi Smetonos (kaip taisyklė, atvykusieji prieškarinius laisvos Lietuvos laikus vadina "Smetonos laikais" — E.) laikų radijai buvo suregistruoti. Kas pagal įsakymą neatnešė registruoti, tie šiandien jau Rusijoj. Lietuvoje yra radio aparatų ir brangesnių, tik pirk ir pinigų turėdama, ne visi jų kiek reikiant turi. Geresni kaštuoja 800 — 1.200 rublių. Tačiau visi suregistruoti ir už juos reikia mokėti tam tikrą mokesį. Šiaip masės vartoja rusiškuosius aparatus, dviejų bangų, kurie yra labai prasti ir vis dėlto kaštuoja 400 rublių. Kur įtaisyti garsintuvai, ten, aišku, A.B. nepasiklausys. Tačiau iš Nepr. Lietuvos laikų išlikusiais apa-

ratais jį galima pagauti. Betgi bolševikai veda labai gudrią politiką: aticialiai klausytis nedraudžia, tik taktiškai seka, o jei ką sugriebia, tas savo "porciją" tada atsiima. Ar tik ne geriausias girdimumas ryto 7 val., — sako tas pats žmogus, jų klausęs ir naktį, ir kitu laiku. Paprastai tokie klausytojai yra labai atsargūs, bet yra ir nukentėjusių, enkavedistų užplaktų.

Žmonės naujienas ir kita daugiausia sužino iš AB. Tačiau klausytojai Lietuvoje dėl AB transliacijų turi ir savo pageidavimų. Jie norėtų gauti daugiau tokios medžiagos, kuri juos stiprintų dvasiškai, neleistų palūžti, išeidami iš tokių gyvenimo sąlygų, duotų kas ten aktualiausia, atremtų daromus priekaištus ir skleidžiamus melus. Kalbėtojo nuomone, per AB per daug šnekama apie bolševikus, jų žiaurības, Sibire gyvenimo sąlygas etc. Tai žmonės Lietuvoje žino net per gerai, todėl jie daugiau norėtų tokios medžiagos, kur būtų informuojama apie pastangas savo tėvynei išvaduoti, amerikiečių žygius pasauliui išlaisvinti, jų ginklavimąsi, nuotakas Vakaruose, Korėjos karą etc. Tokių apžvalgų ir stiprinančių žinių norėtų dar daugiau. Sakysim, pasakotojo manymu, žmonėms labai patinka Aušros Vartų New Yorke klebono kalbos sekmadieniais, kurias jis cituoja net ištisais gabalais. Jis sako, kalba pamažu, ramiai, įsijausdamas į klausytojų, bent Lietuvoje dvasią. Ypač prisimenami jo šodžiai, kur jis savuosius tautiečius pavergtoje tėvyneje guodė, kad "kaip po nakties ateina rytas, taip ir jums, broliai lietuviai, ateis išlaisvinimas. Tie, kurie esame čia, už vandenyno, visuomet ištiesime jums pagalbos ranką. Lietuvių tauta jau 11 metų eina Golgotos kelius, tačiau ir jai kartą ateis išlaisvinimas."

Taigi, daugiau tokių transliacijų, kurios šnekėtų ne tiek apie svetimuosius, kiek apie savuosius ir jų konkrečius žygius savajam kraštui padėti.

Reikia neužmiršti, — tat žmonės žino ir Lietuvoje, — jog ruošiamasi lemiamam sprendimui: išliks arba Vakarai, arba viską užlies bolševizmas. Atrodo, jog vakariečiai per maža įvertina bolševikų pastangas jiems pavergti. Tuo tarpu sovietai su visu sparčiu ruošiasi karui. Dėl tų visų pasirošimų ir žmonės tiek išvarginti, jog vos laikosi. Sovietų kariai yra užgrūdinti, matę vargo, gali kovoti pačiose sunkiausiose ir žiauriausiose sąlygose, kuriose vakariečiai nekovotų. Tarp jų buvo nemaža ir tokių kurie į frontą savanoriškai ėjo ir tai tik dėl to, kad gautų dvigubą duonos davinį. Ir jie mirties nebijo, prieš mirdami nori dar bent kartą gerai pavalgyti. Reikia gerai suprasti jų psichologiją. Vakariečiui, nežinančiam visų tų sąlygų, daug kas atrodo nesu-prantama. Be to, daug daro žvėriška drausmė; niekas iš jų nesakys, kad meskim ginklus, kaip kad naiviai Vakaruose kai kas dar galvoja, nes rusai gerai žino, ką tat reiškia. Todėl tokie nieką netikų ir beto komunistine dvasia išauklėti raudonamiečiai karo atvėju puls kaip žvėrys. Ir dabar visi ir visiems tik kala: mes nušluosim visą pasaulį. Apginkluosim Kiniją, tie gi turi žmonių daugiau nei amerikoniai kulkų. Paskum stos mūsų (t. y. rusų) armija, o kai tie neatlaikys, galiausiai eis enkavedistų

15 milijonų (tokų skaičių jie skelbia tyčia padidintą, jų galingumui pavaizduoti). Sako, tada Amerika bus sulyginta su žeme; karą Korejoje vaizduoja kaip vaikų žaidimą, gi kai į karą įsivels rusai, tada kautynės eisiančios už kiekvieną pėdą. Nors tokiuose pasakymuose yra daug tuščios propagandos ir gyrimosi savo tariamu pajėgumu, tačiau tie, kurie geriau pažįsta sovietines gyvenimo sąlygas, tvirtina, kad vis dėlto vakariečiai į tą milžinišką jiems grėsiantį pavojų žiūri per lengvai ir per daug optimistiškai. Ten iš tikro kalami ginklai ir kraunamieji sandėliai jiems pavergti. Bolševikų grėsmė yra kur kas didesnė nei daugeliui iš tikro rodosi. Jų fabrikuose dieną naktį eina ruoša karui. Jei jie šiuo metu šneka apie taiką, tai tik tam, kad pasauliui apdumtų akis ir laimėtų laiko. Jie nori dar pratęsti vieną kitą metą, o per tą laiką išvalyti partiją, kariuomenę, visur sukurti patikimus kadrus. Ir tegu niekas negalvoja, kad tai — tik juokų darbas. Kai tokiam amerikiečiui ar prancūzui daugiau svarbu išnešti gyvybę, toji gyvybė rusui ne tiek svarbu, o prie visokio vargo jis tiek pripratus, kiek niekas kitas. Gi jei Lietuvoje dabartinė padėtis truks ilgesnį laiką, po kelerių metų mes jos visai nepažinsim. Tai yra nepaprastai rimtas išspėjimas visiems, kas visų tų sąlygų nepažįsta, — sako žmonės, atnešę Vakarams naujausių žinių apie dabartines gyvenimo sąlygas mūsų pavergtoje tėvyneje.

2. AR TEBĖRA ISSILAIKĖ AUŠROS VARTAI? KAIP SU KITAIS NEPR. LIETUVOS PAMINKLAIS?

Pamaldos laikomos, prie jų taip pat galima gauti medalikėlių, rožančių, kitų atminų. Bet tai tik liekanos iš to, kas buvo seniau. Žmonių visą laiką prisirenka daug. Paskutinį kartą Aušros Vartuose esu buvęs birželio mėnesį. Nors buvo paprasta diena, bet žmonių buvo tiek daug, jog ir norėdamas negalėjau užlipti į viršų. Eidami pro šalį, daugumas dar ir dabar nusiima kepurės; ne vienas, be to, užsuka ir pasimelsti. Tačiau Vilniaus katedra jau uždaryta, nors ir nepaversta, kaip kai kurie lenkų laikraščiai rašė, šokių sale ar grūdų sandėliu. Į jos vidurį neleidžiama įeiti. Viršų buvusi Laisvės statula nuimta. 1948 m. dar prie Vytauto grabo katedros rūsy buvo lietuviškos juostelės, bet dabar jų jau nebėra. Nebėra nė Trijų kryžių. Gedimino bokštas atremontuotas, sustiprintas, bet nuliutuvintas: ant jo plevėsuoja jau raudona vėliava. Apskritai, reikia pasakyti, kad N. Lietuvos paminklai, ypač apskričių miestuose, jau nuversti.

Paprastai, jie dingsta po nakties, kad žmonės nematytų, kas juos nuverčia. Bet netenka abejoti, jog viskas daroma su partijos ar valdžios žinia. Tačiau toks širvintuose nepriklausomybės kovų paminklas, Šiauliuose karo lakūnų kapai etc. dar palikti, taip pat tebestovi ir į žemę prie jų susmeigti propeleriai. Palangoj Birutės kalne jau irgi kitas vaizdas. Pati koplyčia ir Liurdas — priteršti, ten niekadariai šventyklų niekintojai atlieka savo reikalus, kad net nėra kur švariai kojos pastatyti. Visi užrašai kalne nuplėšyti. Kaip seniau, jau ten dabar nieks neina. Jūros tiltas — apšepęs, apiręs. Bet

Vertė C. Petrikas

Dubrovskis

S. A. PUŠKIN

(Tąsa 12)

X

Apie septintą valandą vakaro vienas kitas svečias norėjo išvažiuoti, bet šeimininkas, pralinksmėjęs nuo punšo, įsakė uždaryti vartus ir paskelbė, jog iki ateinančio ryto nieko iš kiemo neišleisias. Netrukus suskambėjo muzika, atsidarė salės durys ir prasidėjo balius. Šeimininkas ir jo artimieji, susėdę kampe, gurkšnojo stiklelį po stiklelio ir džiaugėsi besilinksminančiu jaunimu. Senutės lošė kortomis. Vaikinių, kaip ir visur, kur nėra ulonų brigados, buvo mažiau negu merginų ir dėl to visi tinkami vyrai buvo užimti. Mokytojas skyrėsi iš visų. Jis šoko daugiau už visus ir visos merginos rinkosi jį, ir kalbėjo, jog su juo labai lengva šokti. Kelis kartus jis šoko ir su Marija Kirilovna, o merginos besišypsodamos sekė jį. Galų gale apie vidurnaktį pavargęs šeimininkas nutraukė šokius, liepė duoti vakarienę, o pats nuėjo gultų.

Kirilo Petrovičiaus pasišalinimas davė svečiams didesnę laisvę ir gyvumą; vyrai išdrįso atsisėsti šalia moterų. Merginos juokavo ir šnibždėjosi su savo kaimynais, ponios garsiai kalbėjosi per stalą.

pati Palangos bažnyčia dar labai švari, žmonių mielai ir daug lankoma. Per Roko atlaisdus nuo žmonių net lūžo. Prie Tiškevičiaus buvusių rūmų neprileidžia, ten įsikūrę rusai. Plungėj Liurdas išdaužytas, smala nosis ir veidas ištepti. Panevėžy iš mokinių bažnyčios, kuri buvo labai graži, padarytas grūdų sandėlys, o Marijonų bažnyčia paversta kareivinėmis. Iš vokiečių kapų padarytas sporto stadijonas. Visame krašte lietuviškos koplytėlės, kryžiai, rūpintojėliai išvartyti arba sušaudyti. Kančios apgadintos, išniekintos. Tai vis rusiškos ir bolševikiškos kultūros apraiškos. Tat rodo ne tik čia suminėti faktai, bet tokių faktų — begalės.

3. AR PLAČIAI LIETUVOJE ŽINOMI PARTIZANAI?

Taip, jie krašte žinomi, nors apie juos viešai niekas nekalba. Ir jie savo darbą atlieka. Daugiausia veikia mažomis grupelėmis. Jų padėtis labai sunki. Sunku ir ginklų gauti. Taip pat jie labai žiauriai persekiojami. Ne vienas tik už tai, kad per jo kiemą perėjo partizanas, kuriuo gali pavadinti kiekvieną nepažįstamą žmogų, buvo nubaustas ilgametėmis bausmėmis. Po 25 metus yra gavę taip pat vienas kitas iš vad. "stribų", kurie buvo apkaltinti, kad

Vyrai gėrė, ginčijosi ir kvatojos. Žodžiu sakant, vakaras buvo labai linksmas ir paliko daug malonių atsiminimų.

Tik vienas žmogus nedalyvavo bendrame džiaugsmė. Antanas Pafnutičius sėdėjo surūgęs ir tylus savo vietoje, valgė išsiblaškęs ir atrodė labai neramus. Kalbos apie plėšikus smarkiai sujaudino jo vaizduotę. Mes greitai pamatysime, jog jis turėjo ganėtinai pagrindo jų bijoti.

Antanas Pafnutičius, šaukdamas Dievą liūdininku įrodyti, kad jo raudonoji dėžutė tuščia, nemelavo ir nenusidėjo; raudonoji dėžutė tikrai buvo tuščia, pinigai, laikyti joje, persikėlė į odinį krepšelį, kurį jis nešiojo po marškiniais ant krūtinės. Tik šita priemone jis ramino savo nepasitikėjamą ir amžiną baimę. Priverstas nakvoti svetimuose namuose jis bijojo, kad jam nepaskirtų nakvynę bet kuriame nuošaliame kambaryje, kur lengvai galėtų įsikraustyti vagys. Jis akimis ieškojo patikimo draugo ir galiausiai išsirinko Deforžą. Jo išvaizda, matoma jėga, o svarbiausiai drąsa susitinkant su meška, apie kurią vargšas Antanas Pafnutičius be šurpo negalėjo prisiminti, nulėmė jo pasirinkimą. Pakilus nuo stalo Antanas Pafnutičius pradėjo trintis

palaike ryšius su partizanais ar buvę jų ryšininkai. Sugautieji partizanai ar jų artimieji dabar jau taip viešai, kaip kad seniau nukauti nepaliekami miesteliuose tįsoti prieš milicijos būstines. Dažniausiai, jei patys nesusinaikina ar nespėja susisprogdinti, kad nebūtų atpažinti, tai enkavedistų nukankinami ir įkišami į kokį urvą, kad niekas nežinotų, kur jie yra pakasti. Rusai ir taip gerai žino, ką lietuviai apie juos mano, nors ir kažin ką šnekėtų jų propaganda ar šie kažin kaip jiems lojalūs dėtūs. Vistiek jie lietuviais nepasitikėjo ir nepasitikės.

Kas tie "stribai", kaip kad žmonės juos vadina? Tai vadinamieji istrebiteliai, dabar dar vadinami "liaudies gynėjais". Tai specialūs daliniai, sudaryti kovoti su vidaus priešais, tikriau — partizanais, jų apšaukiamais "politiniais banditais". Stojantieji į juos gauna pasirašyti tokį raštą, kad bus ištikimiausi iš ištikimiausių, eis Lenino-Stalino keliais, akiai klausys savo viršininkų ar partijos nurodymų ir, jei reikės, suims net savo tėvą ar motiną. Tokių atsitikimų, kad istrebitelis būtų suėmęs savo tėvus ir atvežęs juos į vagonus, iš kur jie paskiau buvo išvežti į Sibirą, iš tikro yra buvę. Išsyk į juos daug kas stoji tikėdamiesi, kad jiems nereiks eiti į ka-

apie jaunąjį prancūzą, stenėdamas ir kosėdamas, ir galų gale, kreipėsi į jį:

— Gm ... gm ... Ar negalima, musje, pernaktoti man jūsų kambaryje, nes, mat, mat ...

— Que desirė monsieur? — (kuo galiu patarnauti), — paklausė Deforžas mandagiai nusilenkdamas jam.

— Štai nelaimė, tu, musje, dar rusiškai nepramokai. Že ve, mua, še vu kušė (aš noriu pas jus miegoti), ar supranti?

— Monsieur, tres volontiers, — atsakė Deforžas veuillez donner des ordres en consequence ... (būkite malonus, pone, liepkite sutvarkyti).

Antanas Pafnutičius, labai patenkintas savo prancūzų kalbos žiniomis, nuėjo pasakyti tarnams, kad paruoštų jam nakvynę.

Svečiai ėmė skirstytis kiekvienas į jam paskirtą kambarį. Antanas Pafnutičius nuėjo su mokytoju į jo priestatą. Naktis buvo tamsi. Deforžas kelią švietė žibintu; Antanas Pafnutičius ėjo paskui jį gana gyvai, kartkartėmis spausdamas ranka ant

riuomenę, bet paskiau paaiškėjo, kad tai būta apgavimo. Dabar jų skaičius smarkiai apmažėjęs, kiti žuvo nuo partizanų, dalis buvo įkišta į kalėjimus už įvairius nusikaltimus. Atrodo jie prastai, dažniausiai su rusiškėmis "fufaikėmis" apsilvė. Gana mėnesiui 400 rublių, iš kurių, aišku, negali pragyventi ir yra laikomi šuns vietoje. Visur, kaip pirmoji jėga prieš partizanus, turi eiti pirmieji. Seniau jie dar galėdavo prisiplėsti iš suimtųjų turto, bet dabar tos rūšies "pajamos" sumažėjo iki minimumo, nes kraštas kas kartas eina vis skurdyn, todėl veik visi vaikšto su kiaurais batais, nes vienam žmogui šiaip taip pragyventi reikia minimum 350 rublių, o jei kas su šeima, tai sunkiai gali išsiversti net ir su 600 rublių. Kartą įstojus, iš istrebitelių taip lengvai nepasitrauksi. Ir jų ne vienas sėdi kalėjime tik dėl to, kad norėjo žūt-būt iš jų pasitraukti. Tokiems nieko nepadedą nė aiškinimasis, kad jie iš pradžių buvo apgauti, atseit — viena žadėjo, o kita su jais padarė. Istrebitelių, enkavedistų, milicijos ypač gausu įvairiuose apskričių miestuose, dabar vadinamuose rajonais. Rusai ypač nekencia milicijos, kaip kad lietuviai "stribukų", nes milicija paprastai suiminėja tiek nerusus, tiek ir rusus, jei jie kelia pasigėrę triukšmą, nenori klausyti pareigūnų ar daro kokią netvarką. Rusui svarbu, kad jam niekas netrudytų "gerai pagyventi", gi milicininkai, tarp kurių yra ir labai gerų vyrų, visus tokius triukšmadarius ima lygiai už apykaklės ir sustato protokolą ar atima pagrobta turtą. Šiaip rusai, jei lietuviai be eilės einančias į krautuve ar prie maisto produktų ruses apšaukia, kodėl taip daro, įskundžia kaip "nacionalistus" ar "fašistuojančius" ir įduoda milicijai. Miliciją rusai iš neapykantos dažniausiai vadina "lazurkininkais".

(Bus daugiau)

krūtinės kabantį slaptąjį krepšelį, kad įsitikintų, jog pinigai dar pas jį.

Atėjus į kambarį mokytojas uždegė žvakę ir pradėjo rengtis; tuo tarpu Antanas Pafnutičius vaikščiojo po kambarį tikrindamas užraktus bei langus ir nepatenkintas to apžiūrėjimo vaisiais lingavo galva. Duryš užsidarė viena stūmele, langai neturėjo antrųjų rėmų. Jis bandė skūstis tuo reikalu Deforžui, tačiau jo žinios prancūzų kalboje tokian sudėtingam išaiškinimui buvo per daug riboto. Prancūzas jo nesuprato, ir Antanas Pafnutičius buvo priverstas savo skundus palikti. Jų lovos stovėjo viena prieš kitą. Abudų atsigulė ir mokytojas užgesino žvakę.

— Purkua vu tušė, purkua vu tušė (kam jūs gesinate, kam jūs gesinate), — sušuko Antanas Pafnutičius, sunkiai asmenuodamas rusišką veiksmažodį gesyti (tušit) prancūziškai. — Aš negaliu dormir (miegoti) tamsoje.

Deforžas nesuprato jo šauksmo ir palinkėjo jam labos nakties.

— Prakeiktas basurmanas (rusų keiksmažodis nekrikščionims), — murmėjo Spicinas, sukdamasis į antklodę, — reikėjo jam gesinti žvakę. Jam pačiam blogiau. Aš negaliu miegoti patamsėje. — Musje, musje, — kalbėjo jis, — že ve avek vu parle (aš noriu su jumis pasikalbėt). — Tačiau prancūzas nieko neatsakė ir tuoj pradėjo knarkti.

— Knarkia, bestija, prancūzas, — pamanė Antanas Pafnutičius, — o manęs tai ir miegas neima. Žiūrėk, ko gero įsibraus pro langą ar duris vagys, o jo, bestijos, nė patrankomis nepažadinsi.

— Musje, musje! Velniai tave griebtų ...

Antanas Pafnutičius nutilo. Nuovargis ir svaigalų garai iš lėto nugalėjo jo baimę ir jis ėmė snausti, o greitai gilus miegas pavergė jį visai.

Jam buvo ruošiamas nuostabus prabudinimas. Jis miegodamas jautė, kad kažkas tyliai trukčioja jo marškinių kalnierių. Antanas Pafnutičius atmerkė akis ir blankioje rudens ryto šviesoje išvydo priešais save Deforžą; prancūzas vienoje rankoje laikė kišeninį pistoletą, o antra atseginėjo slaptąjį krepšelį. Antanas Pafnutičius apmirė.

— Kės ke se, musje, kes ke se (kas yra, pone, kas yra), — tarė jis drebančiu balsu.

— Tyliau, tylėkit, — atsakė mokytojas gryna rusų kalba. — Tylėkit, arba jūs žuvęs. Aš — Dubrovskis.

MALONUS SKAITYTOJAI!

Šiuo numeriu nutraukiame tolimesnį "Dubrovskio" spausdinimą. Norėdami išlaisvinti laikraštį (Nukelta į 12 psl.)

Lithuania

Education in Independent Lithuania.

On February 16-th, 1918, Lithuania declared her independence in Vilnius. A new life began in the field of education. Despite the dearth of proficient teachers, astonishing progress was achieved during the short time of independent life. As an illustration let us compare education in independent Lithuania with that of Lithuania before the first World War. In tsarist times there were only a few hundred elementary schools, whereas with the coming of independence, elementary education became compulsory and there were soon 7.000 elementary schools attended by 300.000 pupils. Instead of the earlier 25 high schools for the whole of Lithuania, there were now 93, attended by 36.000 pupils. A large number of professional schools: industrial, commercial, agricultural, etc. were established and there were various courses of adults. Where there were formerly no institutions of higher learning now there were eight: the Universities of Kaunas and Vilnius, the Academy of Agriculture in Dotnuva, the Commercial Institute in Klaipėda and later in Šiauliai; the Academy of Fine Arts in Vilnius and the Institute of Applied Arts in Kaunas; the Teachers' Training Academy in Klaipėda and later in Vilnius, and an Academy of Music.

Art in Independent Lithuania.

Not only schools attained a high level but art also had an extraordinary development. Two permanent operas and a great many state theatres as well as private and amateur ones bear wit-

ness of the importance given to stagecraft in Lithuania. Founders of the Lithuanian opera are Šimkus, Karnavičius and Račiūnas. These and other composers show many national traits in their productions. In the field of painting the Lithuanian artists distinguished themselves by their original ideas before the first World War. One of the first to win national recognition and fame abroad was M. K. Čiurlionis, a painter and musician. He was a very original genius with extraordinary vigour of expression and a

wonderful eye for colour. As a musician and artist he endeavours to combine these two elements and achieves very striking effects and a symbolism remarkable for its depth.

Sculpture, painting and the graphic arts were fostered at the School of Applied Art in Kaunas and the Academy of Fine Arts in Vilnius. While in sculpture and graphic art many of the artists are inspired by folk art, some of the younger painters have given themselves heart and soul to the trends of Western art.

BOOK REVIEW

A Guardian of Russian Imperialism.

David J. Dallin: *The New Soviet Empire*, 216 pp. Yale University Press, New Haven, 1951.

The well known author on Soviet affairs presents a new book. It is easily readable and will find a broad mass of interested readers.

Mr. Dallin is of the opinion that up to the late 1930's the Soviet State could hardly be termed an empire. Only since 1939, and especially since 1944, the Soviet Union entered the imperialist road. A special system was invented for the economic imperialist exploitation of the dependent "satellite" nations.

Power and the belief in the invincibility of the Soviet dictatorship are the main pillars Communist rule is leaning upon.

This conviction has been inculcated in the people by all means of propaganda. No Soviet citizen has the desire to take the risk of opposing this invincible power. The Communist rulers attach more importance to matters of

prestige than any other government in the world.

The purpose is to produce the impression in Soviet Russia that all the world trembles before the great invincible Soviet Union and her leaders. Mr. Dallin says that, if there is today a remote chance of recovering security for the world and liberating the enslaved peoples without war, that chance lies precisely in the vulnerability of the armour of prestige.

The author thinks that the national problems of the Soviet Union belong to the most important. The numerous peoples of the Russian Empire had until Bolshevik coup d'état no desire for independence. Only when Lenin seized power, the non-Russian peoples separated. Mr. Dallin says that "of the states that emerged in 1917-20, only a few maintained their independence... The rest — the Ukraine, the Caucasus central Asia — were retaken by Soviet forces and reincorporated into Russia. Since this process was directed by the Moscow government and carried out by its army, it had the appearance of a

Russian nationalist drive against independent smaller nations. This interpretation, however, was a superficial one. Lenin's bolshevism was not yet imperialism, nor was it a specifically Russian ("Great Russian") product."

The Bolshevik conquest is explained through the help rendered to the advancing Red Army by non-Russian Bolsheviks and sympathizers. The peoples fought for political rights, not against national oppression or "Russian occupation", the author says. Thus, the aspirations of the Russian dominated peoples for independence have not much importance in Mr. Dallin's description. Nevertheless, the national problem of the Russian Empire has played an important part in the considerations of various powers. Germany tried in two major wars to dismember Russia. Britain was favourably inclined to projects for a dissolution of Russia. Only when Germany sponsored such a drive, Britain became averse to it. Mr. Dallin thinks this attitude significant and indicative for the future.

And now he starts to talk about the future. The foreign policy of the United States suffered greatly from its lack of long-range views and perspective. Mr. Dallin knows exactly the "prescriptions" for to-morrow. In to-morrow's Europe, Germany with her 70,000,000 will play an outstanding role. As soon as the Soviet problem will be resolved, the economic and political potential of Germany will re-emerge as the paramount problem for Europe and the world.

"At such a moment a dismemberment of Russia would be a great mistake." The Soviet population would decrease from about 200,000,000 to between 100,000,000 and 110,000,000..." Russia

would lose, besides manpower, the economic prerequisites — the coal mines and iron resources of the Don Basin, the oil of Baku, the wheat of the Ukraine, the manganese of the Caucasus, and half her industry in general."

As a political vacuum cannot exist, the new nations would soon become victims of a new German expansion. Germany will re-emerge as Europe's only great power. And Mr. Dallin concludes: "This is why the Western cannot disregard Russia as a force of the future. It needs Russia, within her prewar boundaries, as a potential ally, a deterrent, a balance in the great power scale." Mr. Dallin admits that these thoughts of his are contradictory. But, in his opinion, they are "no madder than our whole international setup." Only the Baltic nations should restore their independence.

But the major problem is that of Ukraine. According to Mr. Dallin, the relations between Ukrainians and Russians have always, apart from some exemptions, been remarkably amicable. Besides, inside the Soviet Union great changes have occurred during the two decades before 1941. The mixing of nationalities was furthered by the government's policy. "As for the Ukrainians, millions of them were dispersed to the east and north in the "liquidation of kulaks" and during the war." Mr. Dallin confirms this Russian Bolshevik "solution" of the Ukrainian problem by quoting a joke: "What's the biggest country in the world?" "The Ukraine." "How come?" "Her borders are on the Black Sea, her bosses live in Moscow, and the population is in Siberia."

But though the Ukrainian problem has been resolved in such an easy way, "absence of infor-

mation from and about the national areas of the Soviet Union has tended to obscure and complicate the issue. In his otherwise excellent book, *The Coming Defeat of Communism*, James Burnham considers, for instance, 'liberation' of the Ukraine from Russia as a great goal, equal in importance with liberation of millions of slaves from 'labor camps'; if war comes, both will be included, he (Burnham) is sure, among the war aims of the United States, 'from expediency as well as from moral-ideological motives'. Ukraine cannot be compared with other countries which had been or still are under foreign domination, like Poland, Indo-China and India. India "ardently" strove for independence. In this respect only the Baltic countries deserve restoration of sovereignty.

Compared with the Ukrainian problem the problems of the other peoples of the Soviet Union are not important. To the Asiatic peoples Russia is the "West", civilised and civilising, rich and efficient. Czarist Russia and the Soviet Union have done much for these peoples. They will certainly be satisfied with national autonomy, Mr. Dallin thinks.

The new Soviet Russian nationalism, the persecution of Jews as "cosmopolites", the extremely luxurious life of the Communist leaders, the racket and corruption, and the Communist apparatus are dealt with the further chapters of the book.

Closing, Mr. Dallin finds that the Soviet government has maneuvered itself into a position of artificial and inflated prestige from which there is no backing-down without great losses and without a crisis in the home front. History teaches that tensions of such magnitude are seldom resolved by peaceful means. At the end

we find the warning: "Russia, it should be never forgotten, unlike the former Axis nations, cannot be conquered or even occupied by an enemy. Western aviation, although able to inflict heavy losses, cannot defeat Russia. And after Napoleon's and Hitler's experiments a foreign military leader will give hardly attempt, with any rational hope for success, to push deep into Russia again." Mr. Dallin as Mr. Stalin both believe in invincibility of the New Soviet Empire...

Mr. Dallin's book gives us the best explanation, why the peoples dominated by Soviet Russia so vehemently oppose any kind of political union with any Russian government. They fear Russian imperialism and nationalism which, unfortunately, are not confined to Soviet Russia, but are shared by Russian anti-Communist emigres of various political convictions. It is this imperialist tendency that deprives Mr. Dallin's book of its objectivity. The book serves the purpose of saving the Russian Empire at all costs. For this aim the strangest arguments are being provided.

At the beginning, the author finds with satisfaction that the Western Powers have lost, after World War II, 11,5 million square miles of possessions and 561 millions of population. Why then he opposes those who wish to liberate the enslaved peoples from Russian domination?

Mr. Dallin devotes much space to the growing anti-Russian feelings in which racial theories are used against the Russians. He sees here danger and points at the fate of Hitler as a warning. The really dangerous Russian nationalism and the communist education of the Russian people in a spirit of superiority which constitutes a real danger to the world do not appear so impor-

tant to Mr. Dallin; their fatal consequences for the future are not mentioned.

Moral considerations have no room in Mr. Dallin's book. He himself, like the Bolsheviks, believes only in power. For reasons of power politics, it is unwise to dismember Russia. 70,000,000 Germans would be more dangerous than a Russia of 200,000,000! That even a dismembered Russia with "only" 110,000,000 could be a menace to the neighbouring peoples is not understood by the author. Unfortunately, Russian imperialism is not a Bolshevik invention and could appear even in a Russia of 110,000,000.

It is very interesting to learn that the Russian Bolshevik conquests had nothing to do with a "Russian nationalist drive against independent smaller nations". This tendency did not exist in Lenin's times. Is it not a contradiction that he writes later that Lenin lashed out more than once against those among his immediate entourage whom he termed "Great Russian chauvinists." "Scratch a Communist," he (Lenin) wrote in December, 1922, "and will find a Great Russian chauvinist." Dallin writes that Lenin attacked Stalin, Dzerzhinsky, and Ordzonikidze because of their behaviour towards Caucasian Communists. Lenin said that these three Communist leaders are non-Russian themselves, but a "Russified non-Russian always shoots beyond the mark in his true-Russian moods." Unwillingly, Mr. Dallin brings here a proof for national oppression of the non-Russian peoples.

Only in 1924, the non-Russians received cultural rights. After the consolidation of Stalin's power, they were more and more restricted and to-day we have a severe national oppression in the Soviet Union combined with Russifica-

tion. Is it not remarkable that in the purges only non-Russian Communists were liquidated for "bourgeois nationalism and chauvinism," while Russian Communists never were accused of this crime? Of course, they were tried too, but only for other deviations. Many leading Communist of the non-Russian peoples opposed national oppression by their Russian comrades. Strong "Titoist" groups as we should say to-day appeared. They all were ruthlessly exterminated by Moscow. A good example for the Russian Communist nationalism is a toast of Stalin's of 1945, quoted by Mr. Dallin. Stalin said: "I drink first of all to the health of the Russian people because they are the most important nations of the nations forming the Soviet Union. I raise my toast to the health of the Russian people because... they are the leading force in the Soviet Union among all the peoples of our country... They possess clear minds, staunch character, and patience."

This spirit is not war or post-war creation. The Russians suffer only from political oppression. The non-Russian peoples from political and national oppression.

The Ukrainian problem is handled by Mr. Dallin with acrobatic skill. Unfortunately, he is inaccurate even with facts. He says: "The Rada (Ukrainian Central Council) did not declare definite separation of the Ukraine from Russia, until after the treaty of Brest-Litovsk had been signed in March, 1918."

The independence of the Ukrainian Democratic Republic was proclaimed on January 22nd, 1918. Ukraine signed the Treaty on February 9, 1918. It is hard to believe that such an expert like Mr. Dallin could make mistake. But this "mistake" gives the impression to the reader that Ukrainian

independence was a "German intrigue" and remains a menace "for the future".

But to err is human. We regret that erring seems to be a habit of Mr. Dallin. In looking for arguments for keeping Ukraine under Russian domination, he mentions "the mixing of nationalities". He mentions genocide committed on small peoples. He quotes Professor Frank Lorimer that the Ukrainian population decreased from 1926 to 1939 10 per cent, while the general population of the Soviet Union increased 16 per cent. He quotes from Mr. Lorimer that the decrease was due "to increasing identification with the Russians."

It is impossible to believe that such a renowned authority did not know the facts about the artificial famine in Ukraine of 1932-33 which starved to death millions of Ukrainians. This famine was the reason for the fatal decrease of the Ukrainian population. The Soviet government did not publicise the famine for obvious reasons. But why does Mr. Dallin hide facts from his readers? Instead, Mr. Dallin tells us the above mentioned joke about the Ukrainians. To consider that a rehabilitation will be necessary for the victims of the Russian Communist persecutions, and that those deported should return and settled on their former places of residence, even if Russians should be on their places now, this does not fit into Mr. Dallin's conception. The Russian Communist crimes have created a situation which serves for him a basis for the future solution of the national problem in the Soviet Union.

Recently, there have been voices among Russian emigres that the national problem of the Soviet Union should be solved through a plebiscite. It should be stated that the Baltic peoples, the Ukrainians, and the peoples of

the Caucasus (Georgians, Armenians, Azerbaidshanians) have proclaimed their independence through freely elected parliaments in 1918. These nations became victims of Russian conquest. A plebiscite would mean that the illegality of this conquest is being questioned. Why there was plebiscite in India or Burma? In addition, until the consequences of Russian genocidal policy are removed, and the people who were deported return to their previous places of residence, a plebiscite would only sanction Bolshevik crimes. For instance, Eastern Prussia would clearly vote for Russia and, if the deportations from Baltic states will continue to the same extent, these countries will make the same decision.

Now Russia is driving towards the war. She cannot be occupied, according to Mr. Dallin like the former Axis Powers because of Napoleon's and Hitler's experiences. It is impossible to understand how a change of regime could be made in Russia. We have seen that without help from outside the same rulers could have remained on their posts in Germany after World War II. Now German democratic forces are strong enough to defend democracy themselves.

The situation in Russia would be much worse. Without effective aid the same rulers would remain. But even some changes would only bring another dictatorship. General Vlasov gives us a good example. If he had succeeded, he would have brought a new dictatorship. Nevertheless, Mr. Dallin quotes Dr. Taubert of the Goebbels Ministry who describes General Vlasov as "Anglophile". It would be more useful to bring some quotations from the Vlasov press about the Jewish question. Here we could find some striking similarity with Ju-

lius Streicher's ill-famed "Der Stuermer."

It is very sad that Mr. Dallin, a renowned author will mislead public opinion through his new book. He does this for the purpose of saving the Russian Empire. It is imperialism that makes him distort or hide facts. For the same reason Mr. Dallin wrote in the New York Russian Monthly "The Socialist Courier", No.1, from 1948, that Russia will need a "strong central government to combat centrifugal forces." But it is still more that this imperialism at all costs, is propagated by a Russian Socialist.

The conclusion from Mr. Dallin's book is that as long as the Russians do not abandon imperialism there cannot be a sincere cooperation with the non-Russian peoples now under Russian rule. It is not the fault of these peoples that they do not join Russian anti-Communist actions as they do not wish to change one yoke for another. B.F.

FRANCE'S CHALLENGE TO SOVIET

With the full authority of the French Government, President Auriol laid down conditions under which France would "co-operate confidently" with the Soviet and her satellites.

These conditions are:

- Open wide all frontiers.
- Let books, newspapers, ideas and persons circulate freely throughout all countries in the world.
- Restore in all States the democratic liberties.
- Cease all injuries and violent acts against the democracies and their governments.
- Stop the activities of those international and nationalist dictatorial organizations which have control over troublemakers and agitators in the free countries.

mažiesiems

Redaguoja Teta Rūta

LAPES PASAKA

V. PIETARIS

(Tąsa)

KAIP ŽVĖRYS ISSIGANDO NAUJŲ GYVENTOJŲ

Lapė, šmaižiodama po girią, pirmutinė užtiko šitą trobelę. — Kas čia būtų? — klausė ji save ir priselinusi taikėsi pažiūrėti pro langą į vidų.

Trobelėje buvo tylu, ramu. Lapė įkišo galvą pro langą giliau. Kaip duos jai kažin iš kur į galvą kokia raitytine, lapė tik — vekeriokšt ir apvirto apkvaitusi.

Po kelių dienų sutiko ji girioje vilką ir papasakojo apie nemeilius trobelės gyventojus. Tas ją vadinti, kad parodytų jam: ar nebus pelno.

— Ir nevadink manęs, kūmuti, neisiu aš ten, — gynesi lapė. — Nori cik vienas. Man jau ik valiai gavus sykį gerai rago rantuotine į galvą. Be griausmo buvo man daug žaibų, be ugnies buvo daug šviessos...

— O koks tai žvėris buvo? — klausinėjo vilkas, — Ar ne gauruotas?

— Ir labai! Ir labai! — skubino sutikti lapė. — Gauruotas, kaip velnias! Kaip du velniai!

— Kūma, ar ne avinas? — suriko vilkas.

— Nežinau, kūmuti! Nueik, pats pamatysi.

Nuėjo vilkas. Trobelė stovi nauja; langeliai maži. Klausosi vilkas, prikišęs ausį prie sienos, o trobelėje nė nekrapšt. Jis prie lango. Ir pro langą nieko nematyti. Įkišo ir jisai galvą. Kaip griebis katinas už vilko akių, piktai niurnėdamas, o vilkui pasirodė, jog katinas sako: "Jau dabar turiu tave! Tuojau įtraukiu!" Vilkas nusigandęs puolėsi atgal, nors ir palydėjęs vieną akį. Bėga jis pusiau-spangis namo ir staugia ant visos girios. Nuo šito riksmo pabudo lauže meškinas.

— Kas čia pasidarė? Ko tu čia taip staugi? — paklausė jisai vilką.

— Tu, Martyn, miegi sau, o pažiūrėk, kas girioje darosi. Šuo žino, kas per žvėrys atsivilko į girią, pasistatė trobelę, o kitiems nė pro šalį nėduoda praeiti... Andai lape vienas iš jų ko neužmušė, šiandien man kitas ko galą nepadarė; norėjo mane pro langą į troba įtraukti ir suėsti; sugriebė, bjaurybė mane nagais už akių. Na, ištrūkau, bet, kaip matai, akies netekau. Jeigu tu mūsų dabar neužstosi, tai, kai jie įsigalės, bus čia visiems ankšta,

bus ankšta ir tau.

Parūpo meškinui namelis, ypač dar dėl to, kad ten laužyne liko meška su pora mažulių, kuriuos naujieji gyventojai galėjo labiausiai nuskriausti.

— Niekai darbas! Niekai! — niurnėjo meškinas, mindžiodamas vietoj ir galvodamas, kas čia darius. Baisu buvo meškinui ir eiti, o dar baisiau palikti girioje negeidžiamus gyventojus.

— Veski, vilke! Kur ta troba? — atsiliepė pagaliau meškinas.

— Ir nešnekėki ir nenorėki šito! — su baime susuko vilkas.

— Aš ir be to gana nukentėjau. Eiki tu pirma, o aš, paskui tave eidamas, pasakosiu kelią. Visai spangas būti nenoriu.

Turėjo meškinas sutikti su šituo, nors ir nemaloneyo.

Eina juodu giria, ugi — štai jų patikti bėga lapė. Ji, mat, išgirdo vilką bestaugiant, tiktai toli būdama nespėjo anksčiau suskubti.

— Kur žengiate tamistos, girios bajorai? — paklausė ji.

— Einame ieškoti, kur čia neramus svietas atsivilko, — atsiliepė meškinas. — Vienas jų šiandieną bjauriai sužeidė vilką, andai, girdėjau, kitas tave nuskriaudė. Veski, parodyki, kur jie gyvena, o aš už visus atkeršysiu.

Bet lapė atsisakė pirma eiti. Ir reikėjo meškinui cimpinti pirmam. Jį sekė vilkas, o lapė ir nuo vilko nemaža atsiliko.

Girios gilumoje, pagaliau, priėjo trobelę. Žiūri į ją meškinas ir samprotauja:

— Trobelė nei maža nei didelė. Langeliai tokie, ioė man ne tik įlįsti, bet ir galvos įkišti nepasiseks. Reiks pro duris.

Priėjo jisai prie durų. Durys uždarytos. Jisai jas — klabt, klabt! Tos nesidaro. Jis pečiu pastūmėjo. Durys braška, nesiveria. Jis užgulė ant durų; durys — pykšt, išvirto; su durimis parvirto ir meškinas, tik — matašku kojomis aukštyn.

Nuąsdintas avinas palindo po žedžiu. Gaidys užlėkė ant karties. Katinas užšoko ant žedžio. Ir visi rėkia.

Meškinas nusigandęs guli ir, girdėdamas jų riksmą, mano, kad jie dalinasi ir negali pasidalinti jo kailiu. Avinas bliauja, o meškinui rodo, jog tas reikalauja, kad jam atiduotų meškiną, ir rėkia:

— Ma! Ma!

Katinas prunkštauja, o meškinui rodo, kad tas taria:

— Man dūšią jo! Man dūšią jo!

Tačiau labiausiai įbaugino meškiną gaidys. Tas bėpioja po kartį ir kudakina, o meškinui rodo, kad sako:

— Paduokit, papjausiu! Paduokit, papjausiu!

Metė meškinas akimis į gaidį, tas visas blizga, kaip plieninis, uodega — vienu pjautuvų.

Spyrė meškinas sykį kojomis, kad apsiverstų ir atsistotų keturpėščia, spyrė antrą — apsivertė. Kaip šoks jis bėgti ir rėkti:

— Gelbėkite! Gelbėkite!

Netoli vargšas ir tenubėgo. Ar jis patrūko, ar ką, tiktai per varšnas nuo trobelės rado negyvą ir tai labai negražiam padėjime.

Nuo šitos gdynės visi žvėrys ilgam išsižadėjo lankyti trobelės apygardą.

LAPĖS KEPSNIS ANT PERNYKŠTĖS UGNIAVIETĖS

Atšilo pavasaris. Visur sutirpo sniegas. Atgijo laukai ir girios.

Atsirado maisto visiems. Atsirado ir vilkui su lape. Tačiau ir dabar vilko dalis pasirodė prastė. Lapė, bėgiodama ir po girią ir po laukus, tolydžio rasdavo ką nors sau maisto: čia zuikį, čia laukinę antį, čia pelę... O vargšui vilkui, jei nepatekdavo į nagus zuikutis, vis dar trumpa buvo.

Sykį lapė sučiupo laukinį gaigalą. Išsinešė jį į sausumą ir buvo jau bepradedanti jį šveisti, kai pastebėjo ateinant vilką. Brūkšt gaigalą į balą po kerplėša, o pati, greitaiom pagavusi vabalą, pasmeigė jį ant šakutės ir varto ant pernykštės piemenų ugniavietės.

— Labą dieną, kūmute! — užkalbino vilkas.

— Labą dieną! — nemeiliai atsakė lapė.

— O ką tu čia, kūmute, veiki?

— Vabalą pietums kepu!

— O kodėl tavo snukutis kruvinas?

— Vabalas buvo labai kraujingas, tai begaudydamas išsikruvinau.

— Hm! — numykė vilkas nežinodamas, ar jam tikėti ar ne.

— Luktelki truputį, — draudė jį lapė šaipydama. — Netrukus vabalas bus iškepes, dar tik porą kartų apversiu. Pusė bus tavo!

Vilkas nemėgdamas pažiūrėjo ir nucimpino toliau, numetęs lapei:

— Ėski, sveika, viena!

Lapė palūkėjusi, kol vilkas nusivilko, išitraukė iš po kerplėšos gaigalą ir šaipydama ėmė ėsti.

(Bus daugiau)

VISUOTINAS KULTūros SAMBŪRIO "ŠVIESA" MELBOURNO SKYRIAUS SUSIRINKIMAS

1951 m. rugsėjo 9 d., 312 Elizabeth St., įvyko metinis "Šviesos" Kultūros Sambūrio Melbourne skyriaus susirinkimas. Po trumpo skyriaus pirmininko p. J. Kalpoko atidarymo ir pasveikinimo žodžio buvo išrinktas prezidiumas iš pirmininko p. J. Makulio ir sekr. p. D. Simankevičienės.

Skyriaus pirmininkas savo atskaitiniame pranešime plačiau nušvietė "Šviesos" įsisteigimo sąlygas ir svarbiausius jo augimo momentus.

Sambūris, kaip vienas iš jausniausių liet. tremtinių organizacijų, nespėjo giliau įleisti šaknis plačioje lietuvių visuomenėje, pirmiausia dėl savo akademinio po-

būdžio. Tik 1949 m. Sambūris persiorganizavo, atsisakydamas nuo vien tik akademinio organizacijos pobūdžio, išeidamas į lietuvišką visuomenę.

Platesnėje visuomenėje Šviesos idejos rado sau palankią dirvą. Ypatingai nuoširdų pritarimą ir pagalbą Sambūris susilaukė iš laicistinės lietuviškos inteligentijos pusės, kaip rašytojų, žurnalistų, menininkų, muzikų ir kt. Jų gražus bendradarbiavimo rezultatas buvo "Šviesos" žurnalas, nepertraukiamai ėjęs ligi 1950 m.

Šviesos ideologija pasiekė ir mūsų jaunuosius, gimnazistus. Keliose gimnazijose jau veikė moksleivių Šviesos Sambūrio skyriai. Jų veikimui buvo priimtas statutai, kuris buvo VLIKo Švietimo komisijos patvirtintas. Tačiau greitai vykdoma emigracija sutrukdė tolimesnę Šviesos Sambūrio plėtotę.

Gervazas Maukelė

"BYČIAUS" MATILDOS SVAJONĖS

Jau paliovė pūsti žvarbus vėjas,
Kaitri saulė šypsosi plačiai.

O Matilda, viena sau išėjus,
Zioplinėja "byčiaus" pakraščiais.

Su Simu nebeisiu aš į "byčių",
Nors jis tempia čia mane dažnai.
Jei čia savo bosą pamatyčiau —
Išsipildytų visi sapnai...

Tiek jau metų rūtą išnešiojus,
"Zalią" rūtą nors ne prie kasų,
Demonstruočiau bosui savo kojas,
Nes tik jam aš čia skirta esu.

Koks man iš to Simo idomumas;
Jis yra tiktai skurdus DiPi.

Bosas banke turi stambią sumą,
Baltą vilą stato paupy.

Jau čia pat naktis šalta kaip ledas.
Prieš ją merkiasi šviesi diena.

O Matilda, laimės nesuradus,
Savo "kempen" žengia sau viena.

(1). Beach (byts) — pajūris, paplūdimis.

(Atkelta iš 6 psl.)

tyje vietą kitiems dalykams ir turėdami jau paruoštą visą rinkinį nutarėme išspausdinti atskira knyga, kuri pasirodys už 2-3 savaitių. Šis mūsų sprendimas patenkins ir tuos nekantrius mūsų skaitytojus, kurie ragino redakciją greičiau baigti "Dubrovskį", norėdami žinoti, "kaip buvo toliau..."

AL LEIDYKLA

Toliau pirmininkas savo pranešime trumpai nušvietė pirmuosius Sambūrio žingsnius Melbourne.

Skyrius buvo įsteigtas 1950 m. gegužės 14 d. Tarp svarbesnių įvykių buvo 1950 m. gruodžio 17 d. suruoštas Dr. Vinco Kudirkos ir Varpo 60 m. sukaktis, kuriai išsaraudė studiją apie V. Kudirkos judėjimą paruošė arch. Vyt. Žemkalnis.

Didelis dėmesys buvo atkreiptas į Vokietijoje pasilikusių šviesiečių rėmimą.

Po pirmininko pranešimo piniginę ataskaitą padarė skyriaus išdininkas p. V. Simankevičius ir išsamų ligonių šalpos pranešimą padarė p. D. Simankevičienė. Revizijos Komisijos narys p-lė J. Liutkutė, savo pranešime pasiūlė susirinkimui priimti 1950/51 metų skyriaus valdybos veiklą.

Prieš prasidedant diskusijoms,

buv. valdyba patiekė susirinkimui 1951/52 m. veikimo plano projektą, kurio svarbiausi metmenys buvo:

1. periodiškas diskusijų-pašnekesių rengimas,
2. Šviesos metraščio išleidimas,
3. Viešo pobūdžio paskaitos suruošimas,
4. Literatūros-meno vakaro suruošimas,
5. Ligonijų Vokietijoje šalpa,
6. Iškylos — diskusijos.

Po ilgai užsitęsusių diskusijų buvo praversti naujų organų rinkimai. Į valdybą buvo išrinkti:

1. p-lė J. Liutkutė — išdininkas
2. J. Kalpokas — pirmininkas
3. P. Dirkis — sekretorius.

Kandidatai: p. Greimas ir p. Simankevičius.

Į revizijos komisiją buvo išrinkti: pp. Viliūnas, Šeikys ir Simankevičienė.

Po rinkimų buvo padaryta rinkliava ligoniams Vokietijoje šelpti. Susirinkimas itin jautriai reagojo į tai, suaukodamas £9.14.0.

Metinis susirinkimas buvo užbaigtas kava.

Skyriaus Valdyba

A. L. BENDRUOMENĖS ADELAIDĖS APYLINKĖS SUSIRINKIMAS

Spalio 21 dieną įvyko Adelaidės apylinkės lietuvių visuotinis susirinkimas. Susirinkimas nepasizymėjo gausumu — iš apie 1400 suaugusių lietuvių, gyvenančių Adelaidėje atsilankė ... 58! Gerai bent tiek.

Pasitraukus valdybos pirmininkui J. Vizbarui iš pareigų ir nesant kandidatų, susirinkimas pririnko 2 valdybos narius — J. Lapšį ir C. Petriką, ir du kandidatus — B. Milaknį ir L. Stoniką.

Susirinkimas taip pat išrinko 14 narių į Krašto Tarybą, kurie dalyvaus ir visuotiniame Krašto Tarybos atstovų suvažiavime Melbourne gruodžio pabaigoje. Į Tarybą išrinkti (balsų daugumos eile): kun. Dr. P. Jatulis, J. Glušauskas, Garbaliuskas, J. Pyragius, V. Janulis, dail. A. Rūkštelė, P. Lukošius, B. Straukas, J. Lapšys, J. Mockūnas, Žemaitis, K. Taparaukas, V. Čepliuskas ir J. Mazeliš.

Susirinkimui pirmininkavo J. Lapšys, sekretoriavo Mockūnienė.

Redaguoja V. ČEPLIAUSKAS

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KREPŠINIO PIRMENYBĖS

Šių metų spalio 12 ir 13 dienomis Adelaidėje įvyko Australijos lietuvių krepšinio pirmenybės. Su skrido ir suvažiavo komandos iš Pertho, Sydnėjaus, Melbourne, Žinoma, ir Adelaidės, šios sudėties:

L. S. K. Perth

1. S. Ginčias, 2. K. Anaitis,
3. V. Klimaitis, 4. S. Krutulis, 5. V. Marcinkevičius, 6. V. Kalinauskas ir 7. V. Žygas.

"Varpas" Melbourne.

1. J. Gružauskas, 2. S. Darginavičius, 3. J. Baškys, 4. V. Maziliauskas, 5. M. Katilius ir 6. V. Kožniauskas.

"Kovas" Sydnejus.

1. V. Šutas, 2. I. Eismontas, 3. A. Laukaitis, 4. V. Tiškus, 5. G. Rimša, 6. V. Bernotas.

"Vytis" Adelaidė:

1. S. Urnevičius, 2. A. Ignatavičius, 3. K. Jacunskas, 4. N. Brovčėnka, 5. V. Gurskis, 6. Kurauskas, 7. E. Pyragius, 8. A. Kitas, ir 9. A. Mironas.

Buvo laukiami ir Canberros lietuvių krepšininkai, bet neatvyko.

Pirmą rungtynių dieną — spalio 12 — žaidė:

Vytis — Kovas	74 : 24
Perth LSK — Varpas	32 : 24
Perth LSK — Kovas	32 : 32
penkias minutes pratęsus:	
	42 : 33

Antrą rungtynių dieną — spalio 13 — žaidė:

Varpas — Kovas	78 : 17
Vytis — Perth LSK	38 : 32
Varpas — Vytis	37 : 26

Baigminėse rungtynėse susitiko:

Adelaidės Vytis — Melb. Varpas
36 : 25

Tokiu būdu 1951 m. Australijos lietuvių krepšinio meisteriu liko Adelaidės "Vytis".

Per šias rungtynes daugiausiai taškų surinko:

- Vyties A. Ignatavičius — 61
Varpo S. Darginavičius — 54

Po rungtynių buvo įteiktos nugalėtojams dovanos. Pirmos vietos laimėtoji (meisteriui) Adelaidės "Vyties" komandai:

1. ALB Melbourne Skyriaus perinamoji taurė,
2. A. L. B. Krašto Valdybos taurė,
3. A. L. B. Adelaidės Apylinkės Valdybos taurė.

Antros vietos laimėtoji (vice-meisteriui) Melbourne "Varpo" komandai:

1. ALSK "Vytis" Valdybos taurė

Be to, iš visuomenės pusės, komandų kapitonams ir paskiriems žaidėjams buvo įteikta daug gėlių.

V. Č.

P A D Ė K A

Adelaidės Lietuvių Sporto "Vyties" Klubo Valdyba reiškia savo nuoširdžią sportišką padėką visiems tautiečiams, prisidėjusiems prie 1951 metų Australijos lietuvių krepšinio pirmenybių Adelaidėje suruošimo. Didžiausia mūsų padėka priėmusiems svečius-sportininkus nakvynėn su pilnu išlaidų, parėmusiems mus pinigineis aukomis ir gausiu rungtynių lankymu. Atleiskite, kad dėl vietos stokos laikraštyje negalime paskelbti geradarių pavardžių.

ALSK "Vyties" Valdyba

LIETUVIAI KREPŠININKAI LAIMĖJO PABALTIEČIŲ TURNYRĄ

Laikraštį baigiant tvarkyti gauta žinių, kad Adelaidės Vyties krepšininkai laimėjo spalio 25 d. įvykusias pabaltiečių (estų, latvių ir lietuvių) krepšinio rungtynes, nugalėję baigmėje latvius 49 : 42.

PASIKEITĖ "MUSŲ PASTOGĖS" REDAKTORIUS

"Mūsų Pastogės" faktinasis redaktorius p. J. Veteikis nuo spalio 4 iš redaktoriaus pareigų pasitraukė. Jo vieton pakviestas A. Mauragis, buvęs advokatas Vilniuje.

Naujajam redaktoriui linkime geriausios sėkmės nelengvose pareigose.

LAS SKYRIUS ADELAIDĖJE

Spalio 7 dieną Adelaidėje įsteigė Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio skyrius, sutrumpintai LAS vadinamas.

Valdybon išrinkti: pirm. J. Kalvaitis, sek. V. Čepiauskas ir išdininku B. Grebliūnas.

— ALB Sydnėjaus Apylinkės Valdyba 1952 metų (Naujųjų Metų) sutikimo balių ruošia gruodžio 30 d. didžiojoje Paddington Town Hall salėje.

KLAIDOS ATITAIŠYMAS

AL Nr. 21(81) per neapsižiūrėjimą liko korektūros klaida: 14 psl., 13 eil. str. "Sydnėjaus lietuviai skautai" atspausdinta "... paskiltn. A. Plūkas...", turį būti "pasktn. A. Plūkas".

Už neapsižiūrėjimą atsiprašome. Red.

P R A N E Š I M A S

Š. m. lapkričio 11 d. 12 val. Camperdown, Missenden Rd., St. Josephs parapijos salėje po lietuviškų pamaldų kviečiamas A. L. Behdruomenės Sydnėjaus Apylinkės metinis susirinkimas.

Susirinkimo darbotvarkėje valdybos metinė apyskaita ir naujų valdomųjų organų rinkimai.

Kviečiame visus Sydnėje gyvenančius lietuvius dalyvauti susirinkime.

ALB Sydnėjaus Apyl. Valdyba

PRANEŠIMAS MELBOURNO LIETUVIAMS

Šiuo norime iš anksto pranešti, kad š. m. gruodžio mėn. paskutinėmis dienomis Melbourne įvyksta Australijos Lietuvių Atstovų suvažiavimas. Suvažiavimo proga ruošiamas reprezentacinis gruodžio mėn. 28 dieną

B A L I U S

Baliui gauta graži St. Kildos Town Hall, kuri yra gražioje vietoje, prie pat jūros. Smulkios balius detalės bus praneštos vėliau lietuviškoje spaudoje.

Melbourn Apylinkės Valdyba

PULGIO ANDRIUŠIO

"SUDIEV, KVIETKELI"

Australijoje turi nepaprastą pasisekimą. Per vieną savaitę šios knygos išėjo daugiau, negu daugelio kitų knygų per ištisus metus.

Mūsų atstovai iš Melbourn, (p. Baltrūnas), Geelongo (p. Beratašius) po savaitės plašinimo pareikalavo daug daugiau, negu buvo manoma, kad pakaks. Iš tolimesnių vietų (Sydney, Canberra) taip laukiama papildomų užsakyimų.

Žymiai daugiau pareikalauta ir užsienius, negu buvo manyta. Laida gali greitai išsibaigti. Malonius mūsų skaitytojus prašome nevilkinti šią vertingą knygą įsigyti, nes vėliau gali ir pritrūkti.

AL Leidykla

PIRMASIS PASKOLOS LAKŠTŲ TIRAŽAS

Pranešame, kad pirmasis paskolos lakštų tiražas įvyks š. m. lapkričio 18 dieną 14 val. Australijos Lietuvio leidyklės patalpose, 35 Cator St., Hindmarsh, S. A.

Tiražan išeis viena trečioji paskolos lakštų dalis. Rezultatai bus paskelbti AL Nr. 24(84) lapkričio 26 dienos.

AL Leidykla

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Jurgis Savickis "RAUDONI BATUKAI", novelės. Išleido Gabija 1951 m. 134 psl., kaina 1,50 dol. Dail. V. Adamkevičius. Knyga gaunama šiuo adresu: Gabija, 349 Union ave., Brooklyn 11, N. Y. USA, ir pas platintojus.

Algirdas Margeris "ŠIRDIES RŪMAI", romanas. 1951 m. Chicago. 449 psl. Kaina 4 dol.

Tautietei! tokie svarbūs gyvenimo momentai kaip vedybos, vardinės, krikštynos, įkurtuvės reikia įamžinti

FOTOGRAFIJOSE

kad grįžę Lietuvon turėtumėt ką parodyti savo artimiesiems.

N. Butkūnas, 9 Cowper Street, St. Kilda, Vic.

Buvusį Ukmergės Apylinkės Teisėją

p. V. R U Š A

prašau atsiliepti šiuo adresu: 33 Kent Tce, Kent Town, S. A.

J. Kalvaitis

Gautas kultūros žurnalas

N E M U N A S

Nr. 6, 1951 m. Kaina 4/5 su pašto išlaidomis. Gaunamas AL leidykloje ir pas atstovus.

KO VERTOS SUTARTYS SU SOVIETAIS

JAV-bių ambasadorius Maskvoje kreipėsi į Sovietų vyriausybę paragindamas ją paremti taikos pastangas Korėjoje. Sovietų užs. reikalų ministeris Vyšinskis, kaip paprastai, atsakė propagandine kalba, kaltindamas Vakarų valstybes karo ruošia prieš Sov. Rusiją. Vyšinskis pareiškė, kad taikos derybas ypač dar labiau apsunkina JAV-bių Prezidento Trumano pareiškimas, jog visos sutartys su Sovietų Rusija nevertos nė to popieriaus gabalo, ant kurio jos surašytos.

Atsakydamas į tai, Prez. Trumanas pakartotinai pareiškė, kad tai tikra tiesa ir jis pasilieka prie savo nuomonės.

SĄLYGOS BENDRADARBIAUTI SU SOV. RUSIJA.

Prancūzijos Respublikos Prezidentas Mr. Auriol ryšy su Sovietų Rusijos taikos propaganda pareiškė, kad nuoširdus bendradarbiavimas su Sov. Rusija yra galimas tik šiomis sąlygomis:

— Plačiai atidaromos sienos laisvam judėjimui.

— Knygos, laikraščiai idėjos ir žmonės laisvai cirkuliuoja laisvame pasaulyje.

— Visose valstybėse atstatomos demokratinės laisvės.

— nutraukiami visi demokratiškos kraštų įžeidinėjimai ir sabo-

1951 m. spalio 29 d.

— 15 —

AUSTRALIJOS LIETUVIS

tažo bei kenkimo aktai.

— Sustabdoma veikla visų tarp tautinių ir tautinių organizacijų, kurios kontroliuoja destruktivinį elementą laisvuose kraštuose.

Prezidentas kalbėjo turėdamas pritarimą visos vyriausybės.

Bet kas tada liks iš Sovietų Rusijos, jei šios sąlygos bus įvykdytos?

KORĖJOJE

Korėjoje vėl pradėtos taikos derybos. Po 2 mėnesių trukusių pasitarimų delegacijos susitiko spalio 25 dieną jau naujoje vietoje, 7 mylios nuo Kaesong. JT armijos vadovybė pareiškė, kad derybos gali būti pradėtos tik priėmus jų sąlygą, kad neutrali zona eis dabartine fronto linija, tai reiškia Šiaurės Korėjoje. Apie pasitarimų išdavas kol kas nieko tikresnio nežinoma.

JT kariuomenė užėmė svarbų strateginį miestą Kumson, centriname fronte. Pastarąją savaitę čia labai gyva aviacijos veikla iš abiejų pusių. Priešas metė šimtus naikintojų kovoti su JT aviacija. Nustatyta, kad prieš aviacijos lakūnai (kaip ir lėktuvai) yra rusai, bet ne kiniečiai ar korėjiečiai.

JT kariuomenė visą laiką pamažu stumiasi gilyn į Šiaurės Korėją.

— Egipto vyriausybė uždraudė visas demonstracijas, nukreiptas prieš anglus. Egipte ruošiamasi mobilizacijai.

Anglai tuo tarpu siūnė vis daugiau kariuomenės į Egiptą. Egipto vyriausybė uždraudė britų laivams plaukti per Suezų kanalą, todėl prekybinius laivus lydi karo laivai.

— JAV-bėsc, Navados dykumoje susprogdinta spalio 22 d. maža atominė bomba. Šios rūšies bombos bus naudojamasi fronte prieš priešą kariuomenę.

— JT Saugumo Taryba atmetė britų rezoliuciją, reikalaujančią, kad persai vėl pradėtų pasitarimus dėl naftos eksploatacijos. Kadangi persų delegacija pareiškė, kad persų ginčas su britų bendrove dėl naftos yra Persijos vidaus reikalas, tai Saugumo Taryba nutarė atsiklausti Tarptautinį Teis-

mą šiuo klausimu pasisakyti.

— JAV-bių Senatas nubalsavo skirti 7,2 milijardo dolerių kariškai ir ūkiškai Vakarų Europos ir kitų antikomunistinių tautų pagalbai. Ispanijai skiriama 100 milijonų dolerių.

— Pagrindinis atlyginimas Australijoje vėl pakeltas 10-12 šil. savaitei. Pav., Adelaidėje pagrindinis atlyginimas yra £9.15.0 savaitei. Pažymėtina, kad 1950 m. vasario mėnesį pagr. atlyginimas buvo £6.9.0, taigi, per pusantrų metų pakilo 50%.

— 20 metų amžiaus jugoslavai imigrantas Djuro Eror Sidnėje nuteistas mirties bausme už žmogžudystę.

— 23 asmens žuvo atsimušus lėktuvui į kalną Kanadoje.

— Vėl du britų mokslininkai-fizikai, turį paslapčių apie atominius tyrinėjimus, dingę be žinios. Manoma, kad jie taip pat pabėgo į Rusiją.

— Nužudytas Pakistano ministris pirmininkas L. Ali Khan. Jį nužudė tautinių ekstremistų partijos Moslem Khaksar nariai už pro-vakarietiškas pažiūras, nes tautinės Azijos tautų partijos dabar siekiančios visiškai išsilaisvinti iš Vakarų įtakos.

— Sovietų Rusija įteikė Norvegijai protesto notą, kaltindama ją priklausymu Atlanto Pakto Sąjungai, kuri esą siekianti karo su Sovietų Rusija. Esą, Norvegija leidžianti priešą kariuomenei ir aviacijai stovėti savo teritorijoje. Be to, Norvegija leidžianti Atlanto Pakto karo vadovybei naudotis Bear (Meškos) sala ir Špicbergenu. Sovietų Rusija įspėja, kad dėl to pablogėsia tarp Norvegijos ir Sov. Rusijos santykiai.

Norvegijos užsienių reikalų ministris notą atmetė.

— 17 keleivių žuvo atsimušus lėktuvui į 7000 pėdų aukščio kalną Pietų Afrikoje.

— Sovietų vyriausybė pareiškė, kad ji nesutinka pakeisti Italijos taikos sutartį, pagal kurią Italijai būtų leista turėti neribotą kiekį kariuomenės. Mat, Italija priklauso Vakarų bloko gynybos organizacijai.

— Vokietijos vyriausybė atmetė Sovietų Rusijos pasiūlymą dėl

Vokietijos neutralumo karo atveju. Min. pirm. Dr. Adenauer pareiškė, kad Vokietija šiandien padalinta į du priešingus blokus: Rytų ir Vakarų. Vakarai nori taikos, Sovietų Rusija — karo. Neutralumo negali būti.

— Vašingtone gauta žinių apie valstiečių sukimą Kazakstane, Sov. Rusijoje. Valstiečiai sukilo dėl to, kad iš jų buvo jėga atimamos rekvizicijos, kitaip sakt, paskutinis duonos kąsnis.

— JAV-bės tuoj pat pradeda siųsti didelius ginklų kiekius Jugoslavijai. Amerikos karinė misija vyksta į Jugoslaviją padėti perorganizuoti Jugoslavijos kariuomenę ir supažindinti su naujaisiais ginklais.

— 43 stiprūs ir 91 mažesnis žemės drebėjimai įvyko Formozos saloje laike 28 valandų. Nutrauktas visas susisiekimas. Aukų skaičius siekia daugiau kaip 150, o tūktasčiai namų sugrianta.

— Sov. Rusijoje užregistruotas trečias atomusis sproginimas.

— Australijos geležies pramonėje Newcastle (NSW) sustreikavo apie 5000 darbininkų, įtraukdami į streiką ir surištas su geležies pramone unijas.

— New Yorke sustreikavo uosto darbininkai. 114 laivų nekraunami. Tik kariški laivai buvo aptarnaujami normaliai.

— Zaragojoje (Ispanijoje) įvykus artilerijos depot sproginimui užmušta 5 žmonės.

— Prezidentas Trumanas pareiškė viltį, kad Sovietų Rusijos vadai setrukus įsitikins, jog "visiškai yra kvaila prieštarauti visų kitų pasaulio tautų valiai siekiant taikos ir teisės."

Tačiau, pareiškė Prezidentas, kol agresijos jėgos puola Korėjoje, tol negali būti nė kalbos apie susilpninimą pastangų užsachuoti agresiją ir taip pat organizavimą laisvo pasaulio gynybos jėgų.

VIENGUNGIŲ DĖMESIUI!

Lietuvių šeimoje skubiai išnuomojamas kambarys su 2 lovom ir visais patogumais. Kambarys yra miesto centre, kaina 30/0 lova.

Adresą sužinoti Redakcijoje.

LIETUVIŲ TEATRAS—STU-
DIJA

(Adelaidėje)
Stow Building salėje, Flinders St
(prie Victoria Sq.)

Šeštadienį, lapkričio 3 d. 7 v. v.

premjera

"VIRŠININKAI"

5 pav. su epilogu
sekant V. Kudirkos satyrą.

Režisierius J. Gučius
Dailininkas A. Rūkštelė

Dalyvauja:

S. Kaniėnė, G. Matulevičienė, B.
Bakšinskas, A. Gutis, L. Karma-
zinas, Z. Kučinskas, A. Petrikas,
B. Rainys, V. Ratkevičius, N.
Skidzevičius, A. Trinkas ir V.
Užubalis.

Bilietai iš kalno parduodami
sekmadieniais prieš ir po pamaldų
Šv. Juozapo bažnyčios salėje, o
vaidinimo dieną prie įėjimo nuo 5
val. vak.

Anonsas: Lapkričio 10 d.
ten pat ir tuo pačiu laiku bus vai-
dinama antrą kartą.

*****

TAUTIŠKI
kaklaraikščiai (£1), juos-
tos (£3), juostelės kny-
goms (5 šil.), juostelės pa-
galvėlėms (10 šil.). Spalvų
ir derinių įvairumas. Ga-
minama ir pagal užsaky-
mą. Meniškas darbas.
Kreiptis: Australijos Lie-
tuvis, 35 Cator St., Hind-
marsh, Adelaide, S. A.

Visuose reikaluose Jums padeda

JUOZO ŽUKAUSKO

KALBINĖ — TEISINĖ — INFORMACINĖ — PAGALBA

Dokumentų vertimai ir jų tvirtinimas. — Visų rūšių raštai
angliškai — Visokiariopa informacija. — Kalbinė pagalba iš-
taigose. — Tarpininkavimas perkant ar parduodant nuosavybę
Atsakymai į klausimus. + Pasitarnaujama ir korespondenci-
niu būdu.

Kreiptis:

Kasdien 2—5 val. p. p. ir šeš-
tadieniais 10—1 val. —
706 Manchester Unity Building
185 Elizabeth St.
Sydney Tel.: M4878

Kasdien 6—8 val. vak. —
10 Peel St.,
Kirribilli,
Sydney

Tel.: XB4312

Korespondencijai adresas: Box 58, Milson's Point P.O., Sydney

Lietuvių Statybos Bedrovės
"New Australian Builders Ltd."
STATYBOS BIURAS

atlieka:

Namų projektus, specifikacijas,
darbo brėžinius.

Medžiagų ir darbo sąmatas su
kainomis.

Geodezinius matavimus
Šviesoraščio spausdinius
Technikinę pagalbą statantiems
ar perkantiems namus.

Kreiptis: 271 Melbourne St.,
North Adelaide, Tel. M9847

*****

Prašomas atsiliepti

PETRAS LAUNIKAITIS

Paieško tėvas; rašyti adresu

(23) DP Krankenstation Varel i.
O., British Zone, Germany.

NAMUS

AR ŽEMĖS SKLYPĄ
geriausia pirkti tarpininkau-
jant

WESTERN & COCKS

Nekilnojamųjų turtų parda-
vimo agentams. Sąžiningas
patarnavimas. Sutvarkomi
visi pirkimo ir paskolos gavi-
mo dokumentai.

Adresas:

Savings Bank Buildings
(8-tas aukštas)

Kings William St. Adelaide
Tel. C 3942, priv. X4461 ir
LF 3350

SKELBIMAS

Adelaidės Lietuvių "Vyties"
Sporto Klubas maloniai kviečia
visus tautiečius atsilankyti į 1951
m. lapkričio mėn. 16 d. 8 (20) v.
v. Osborne salėje (Gouger
Street) rengiamą

ŠOKIŲ VAKARĄ-BALIŲ

Šokių metu veiks turtingas bu-
fetas.

ALSK VYTIS VALDYBA

Tautietai,
Nepamiršk APDRAUSTI
savo sunkiai įsigytą turta, be-
to, apdrausk save ir savo šei-
mą ligos atvejui.
Geriausia sutikti mane šeš-
tadieniais nuo 10.30 — 12 val.
arba laiškais.
Gr. Insp. Jablonskis
305, Collins St., Melbourne

1952 metams padidintas AL su
kalendorium kainuoja metams
£2.10.0, pusei metų £1.11.0, 3
mėn. 19 šil. ; II pusm. £1.6.0, II-
IV ketvirčiams po 14 šil.

AUSTRALIJOS LIETUVIS
redaguojamas Redakcinės Kole-
gijos. Ats. redaktorius Jurgis
Glušauskas. LEIDĖJAS — Aust-
ralijos Lietuvio Leidykla. Raštus
Redakcija taisy ir trumpina savo
nuožiūra. Honorarai mokami tik
iš anksto susitarus. PRENUME-
RATA: metams 28 šil., pusei me-
tų 14 šil., 3 mėn. 8 šil. Užsienin
kaina ta pati. Atskiras numeris
1/6. SKELBIMAI: 2 pensai už
žodį. Už skelbimų turinį Redakci-
ja neatsako.

Adresas:

AUSTRALIJOS LIETUVIS
35 Cator St. Hindmarsh,
ADELAIDE, S. A.

The Australian Lithuanian, the
Lithuanian fortnightly. Autho-
rised Jurgis Glušauskas.

Printed by Australijos Lietuvis
Publ. Co., 35 Cator St. Hind-
marsh, S. A.